YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu toinen jaosto)
11 päivänä maaliskuuta 1999 *

Asiassa T-137/94,

ARBED SA, Luxemburgin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Luxemburg, edustajanaan asianajaja Alexandre Vandencasteele, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Paul Ehmann, 19 avenue de la Liberté,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi oikeudellisen yksikön virkamies Julian Currall sekä komissiossa toimiva kansallinen virkamies Géraud de Bergues, sittemmin oikeudellisen yksikön pääjohtaja Jean-Louis Dewost, Julian Currall ja komissiossa toimiva kansallinen virkamies Guy Charrier, joita avustaa asianajaja Jean-Yves Art, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii pääasiallisesti, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskevan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: C. W. Bellamy, joka hoitaa jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit A. Potocki ja J. Pirrung,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 23.3., 24.3., 25.3., 26.3. ja 27.3.1998 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion [1]

Kanteen perustana olevat tosiseikat

A *Alustavat toteamukset*

1 Käsiteltävänä olevassa kanteessa vaaditaan kumottavaksi eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskeva, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehty komission päätös 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös), jossa komissio on todennut 17 eurooppalaisen terästeollisuusyrityksen ja niiden yhden toimialajärjestön osallistuneen EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti eräisiin sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin hintojen vahvistamiseksi, markkinoiden jakamiseksi ja teräspalkkien markkinoita yhteisön alueella koskevien luottamuksellisten tietojen vaihtamiseksi ja jolla komissio on määrännyt 14:lle tämän alan yritykselle sakkoja 1.7.1988—31.12.1990 tehdyistä kilpailusääntöjen rikkomisista.

2 Riidanalaisen päätöksen mukaan (12 perustelukappaleen a kohta) ARBED SA:lla (jäljempänä ARBED) on välittömästi tai välillisesti hallinnassaan TradeARBED SA:n (jäljempänä TradeARBED), joka toimii ARBEDin valmistamien terästuotteiden jakelijana, kaikki osakkeet. ARBEDin konsolidoitu liikevaihto

1 — Tämän tuomion perusteluista on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pitää aiheellisena. Muut kohdat ovat suureksi osaksi täysin tai lähes täysin samanlaisia kuin asiassa T-141/94, Thyssen v. komissio, 11.3.1999 annetun tuomion (Kok. 1999, s. II-347) kohdat, paitsi muun muassa mainitun tuomion 74—120, 413—422, 566—574 ja 614—625 kohta, joita vastaavia kohtia tähän tuomioon ei sisälly. Myöskään eräillä kansallisilla markkinoilla tehdyt perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomiset, joihin kantajan on katsottu osallistuneen, eivät ole samoja, joihin asian Thyssen v. komissio kantajan on katsottu osallistuneen. Nyt käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoaminen perustuu pääasiallisesti siihen, ettei kantajan ole todistettu osallistuneen tämän tuomion tuomiolauselman 1 kohdassa tarkoitettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen.

vuonna 1990 oli 208,76 miljardia Luxemburgin frangia (LUF), josta 8,541 miljardia LUF eli 201 miljoonaa ecua teräspalkkien myynnistä yhteisössä.

[— —]

D *Riidanalainen päätös*

47 Riidanalainen päätös, joka saapui kantajalle 3.3.1994 Van Miertin 28.2.1994 päivätyn saatekirjeen (jäljempänä päätöksen saatekirje) mukana, sisältää seuraavan päätösosan:

"1 artikla

Seuraavat yritykset ovat tässä päätöksessä selostetuin tavoin osallistuneet kukin oman nimensä yhteydessä mainittuihin kilpailun vastaisiin menettelytapoihin, jotka ovat estäneet, rajoittaneet ja vääristäneet tavanomaista kilpailutilannetta yhteismarkkinoilla. Sakkojen määräämisen yhteydessä kilpailusääntöjen rikkomisen kestoaika on ilmaistu kuukausina, paitsi hintalisien yhtenäistämisen osalta, johon osallistuminen on osoitettu X-merkillä.

[— —]

TradeARBED

a) Luottamuksellisten tietojen vaihto teräspalkkikomitean ja Walzstahl-Vereinigungin välityksellä (30)

b) Hintojen vahvistaminen teräspalkkikomiteassa (30)

c) Saksan markkinahintojen vahvistaminen (3)

d) Italian markkinahintojen vahvistaminen (6)

e) Tanskan markkinahintojen vahvistaminen (30)

f) Markkinoiden jakaminen, Traverso-järjestelmä (3+3)

g) Markkinoiden jakaminen, Ranska (3)

h) Markkinoiden jakaminen, Saksa (6)

i) Markkinoiden jakaminen, Italia (3)

j) Lisähintojen yhtenäistäminen (x)

k) Ranskan markkinahintojen vahvistaminen

[— —]

4 artikla

Edellä 1 artiklassa selostetuista 30.6.1988 jälkeen tehdyistä (Aristrainin ja Ensidesan osalta 31.12.1989[2] jälkeen tehdyistä) kilpailusääntöjen rikkomisista määrätään seuraavat sakot:

[— —]

ARBED SA 11 200 000 ecua

[— —]

2 — Riidanalaisen päätöksen ranskan- ja espanjankielisissä versioissa on tämä päivämäärä. Saksan- ja englanninkielisissä versioissa on päivämäärä 31.12.1988.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu seuraaville:

[— —]

— ARBED SA

[— —]"

Ensisijainen vaatimus riidanalaisen päätöksen kumoamisesta

[— —]

A *Kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkaaminen*

Tiivistelmä asianosaisten esittämistä perusteluista

73 Kantaja huomauttaa, että se on tässä asiassa tuomittu maksamaan sakko sillä perusteella, että se on tehnyt "[riidanalaisen päätöksen] 1 artiklassa selostetut

kilpailusääntöjen rikkomiset 30.6.1988 jälkeen", vaikka saman artiklan mukaan se ei ole osallistunut yhteenkään kyseisistä rikkomisista, koska ne on tehnyt sen tytäryhtiö TradeARBED. Kyse ei ole siitä, millä edellytyksillä emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiön menettelystä, vaan siitä, voiko komissio osoittaa emoyhtiölle päätöksen, jossa tälle määrätään sen liikevaihdon perusteella laskettu sakko, vaikkei komissio ole missään vaiheessa hallinnollisen menettelyn aikana eikä edes riidanalaisessa päätöksessä katsonut emoyhtiön olevan vastuussa sanktioidusta menettelystä.

74 Kantajan mukaan vastaaja ei nimittäin ole missään vaiheessa katsonut ARBEDin olevan vastuussa tytäryhtiönsä TradeARBEDin käyttäytymisestä vuosina 1988—1990, ja riidanalaisesta päätöksestä kokonaisuutena ilmenee, että komissiolla on ollut huomauttamista ainoastaan TradeARBEDin osalta. Kantajan mukaan väitetiedoksianto on lähetetty vain TradeARBEDille mainitsematta mitenkään, että komissio aikoi ryhtyä toimenpiteisiin myös ARBEDia vastaan. Tuon tiedoksiannon sisällöstä sitä paitsi ilmenee suoraan, että väitteet koskivat vain TradeARBEDia. Vain se on vastannut väitteisiin, ei kantaja, eikä komissiolla ole ollut huomauttamista sen johdosta. ARBED ei myöskään ole osallistunut väitetiedoksiannon vastaanottajayrityksille 11.1., 12.1., 13.1. ja 14.1.1993 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen. Se, että TradeARBED osallistui tilaisuuteen ARBEDin kahden lakimiehen edustamana, osoittaa ainoastaan sen, että konsernin lakiasiainyksikkö kuuluu organisatorisesti emoyhtiöön ja tuottaa palvelujaan konsernin kaikille yhtiöille, kuten useissa suurissa teollisuuskonserneissa on tavallista. Omasta puolestaan kantaja ei ole milloinkaan antanut etujensa valvomista ulkopuolisen avustajan tehtäväksi. Lopuksi kantaja katsoo, ettei riidanalaisessa päätöksessä itsessään katsota ARBEDin mitenkään rikkoneen perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa.

75 Vaikka ARBEDin kiistämisestä huolimatta katsottaisiin, että ARBED on vastuussa TradeARBEDin menettelystä ja että ARBEDille sen vuoksi määrätty sakko on aiheellinen, kantaja on kuitenkin tuomittu komission tekemällä päätöksellä ilman, että sille on milloinkaan annettu tilaisuutta käyttää tehokkaasti hyväksi puolustautumisoikeuksiaan. Tällainen laiminlyönti on vastoin komission velvollisuutta kuulla asianosaisia ennen niiden etuihin huomattavasti vaikuttavan päätöksen tekemistä (ks. asia 17/74, Transocean Marine Paint Association v. komissio, tuomio 23.10.1974, Kok. 1974, s. 1063 ja 1080; Kok. Ep II, s. 363; asia 85/76, Hoffmann-La Roche v. komissio, tuomio

13.2.1979, Kok. 1979, s. 461, 511 sekä yhdistetyt asiat T-10/92, T-11/92, T-12/92 ja T-15/92, Cimenteries CBR ym. v. komissio, tuomio 18.12.1992, Kok. 1992, s. II-2667).

76 Kantaja viittaa erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay vastaan komissio, 23.2.1994 antamaan tuomioon (Kok. 1994, s. II-49), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kantajan mukaan katsonut, ettei komissio voi sopimuksen toisen osapuolen osalta korvata väitteiden välitöntä tiedoksiantoa lähettämällä ainoastaan tiedoksi jäljennöksen toiselle osapuolelle osoitetusta väitetiedoksiannosta. Tästä oikeuskäytännöstä voidaan vielä suuremmalla syyllä päätellä, että tässä asiassa kanteen kohteena oleva päätös on mitätön, koska kantajalle ei ole osoitettu muodollista väitetiedoksiantoa, minkä lisäksi kyseistä väitetiedoksiantoa ei milloinkaan ole annettu kantajan käyttöön millään perusteella.

77 Vastauksessaan vastaajan vastineeseen kantaja huomauttaa vielä, että yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 374/87, Orkem vastaan komissio, 18.10.1989 antamaan tuomioon (Kok. 1989, s. 3283), johon vastaaja viittaa, ei voida vedota tätä oikeuskäytäntöä vastaan. Sen mukaan puolustautumisoikeuksien mahdollinen loukkaaminen komission 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpano-asetus, EYVL 1962, 13, s. 204; jäljempänä asetus N:o 17) 11 artiklan nojalla suorittamassa tutkimuksessa, mistä asiassa Orkem oli kysymys, ei ole verrattavissa puolustautumisoikeuksien loukkaamiseen, joka johtuu menettelysäännösten noudattamatta jättämisestä sakkojen määräämiseen johtavassa kilpailusääntöjen rikkomista koskevassa menettelyssä. Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuin on kantajan mukaan sitä paitsi nimenomaisesti pidättäytynyt ottamasta kantaa siihen, onko sallittua, että asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdan mukainen tietojensaantipyyntö osoitetaan tytäryhtiölle ja sen jälkeinen saman asetuksen 11 artiklan 5 kohdan mukainen päätös emoyhtiölle. Kantajan mukaan yhteisöjen tuomioistuin tyytyi toteamaan, että molemmat yritykset olivat vastanneet niille esitettyihin kysymyksiin esittämättä pienintäkään huomautusta komission käytännön johdosta. Kantajan mukaan asia ei ole näin nyt käsiteltävässä tapauksessa, jossa kantajalla ei ole ollut mitään syytä olettaa, että sen voitaisiin katsoa olevan vastuussa tytäryhtiönsä menettelystä, eikä se siten ole voinut hyväksyä komission väitettyä syyksilukemista. Kantaja myöntää, ettei se ole voinut olla tietämättä sen tytäryhtiötä vastaan käynnistetystä menettelystä ja että sillä on ollut mahdollisuus tutustua tytäryhtiölle lähetettyyn väitetiedoksiantoon. Kantaja lisää kuitenkin, että kun mainitun tytäryhtiön menettelyn

vuoksi käynnistettyä menettelyä ei milloinkaan ole kohdistettu kantajaa itseään vastaan, kantajalla ei ole missään vaiheessa ollut aihetta esittää omaa näkemystään väitteistä eikä varsinkaan siitä, että sen mahdollisesti katsottaisiin olevan vastuussa tytäryhtiönsä menettelystä.

78 Kantaja korostaa myös, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-38/92, AWS Benelux vastaan komissio, 28.4.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. II-211), johon vastaaja on vedonnut, osoittanut, kuinka tärkeänä se pitää kilpailusääntöjen rikkomisten syyksilukemisen perustelemista. Kantaja lisää, ettei erityisten perustelujen sisältyminen riidanalaiseen päätökseen yksinään riitä puolustautumisoikeuksien turvaamiseksi.

79 Kantaja on suullisessa käsittelyssä lisäksi viitannut Temple Langin asianajajalleen lähettämään kirjeeseen (asiakirja 2540), josta kantajan mukaan ilmenee, että siltä on evätty mahdollisuus tutustua asiakirja-aineistoon.

80 Vastaaja kiistää, että se olisi tässä asiassa jättänyt kunnioittamatta kantajan puolustautumisoikeuksia edellä mainituissa asioissa Hoffmann-La Roche vastaan komissio, Cimenteries CBR ym. vastaan komissio sekä CB ja Europay vastaan komissio annetuissa tuomioissa tälle periaatteelle annetun sisällön mukaisesti.

81 Komissio viittaa riidanalaisen päätöksen 12 artiklaan, jossa todetaan, että TradeARBED "on osakeyhtiö, jonka kaikki osakkeet ovat (välittömästi tai välillisesti) ARBEDin hallinnassa" ja jonka "toimialana on ARBEDin valmistamien terästeollisuustuotteiden jakelu", sekä viittaa asioissa 107/82, AEG-Telefunken vastaan komissio, 25.10.1983 annettuun tuomioon (Kok. 1983, s. 3151, 49 kohta), asiassa T-11/89, Shell vastaan komissio 10.3.1992 annettuun tuomioon (Kok. 1992, s. II-757, 311 ja 312 kohta) ja asiassa T-102/92, Viho vastaan komissio, 12.1.1995 annettuun tuomioon (Kok. 1995, s. II-17, 50 kohta).

82 Tässä tapauksessa komission mielestä on kiistatonta, että erillisestä oikeushenkilöydestään huolimatta ARBED ja TradeARBED muodostavat edellä

mainitun oikeuskäytännön mukaisessa mielessä yhden ainoan yrityksen, ja tämä seikka on asiassa merkityksellinen, toisin kuin kantaja väittää mainitsematta sitä paitsi, miksei se olisi vastuussa TradeARBEDin menettelystä. Riidanalaisen päätöksen 12 perustelukappaleessa esitettyjen toteamusten perusteella on oletettava, että TradeARBED on toiminut kysymyksessä olevien sopimusten ja menettelyjen yhteydessä pelkästään emoyhtiönsä sijasta ja nimissä. Vastaaja korostaa, että ARBEDin pääkonttori sijaitsee samassa osoitteessa kuin TradeARBEDin pääkonttori, että yrityksillä on yhteinen puhelinvaihde ja telexnumero, ettei ARBED kannekirjelmässään missään kohdassa väitä tytäryhtiönsä pitäneen sitä tietämättömänä itseään vastaan käynnistetystä menettelystä, että sen lakiasiainosaston edustajat ovat osallistuneet 11.1, 12.1., 13.1. ja 14.1.1993 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen ja ettei ARBEDille näytä tuottavan minkäänlaisia vaikeuksia vastata komission TradeARBEDia koskeviin väitteisiin kohta kohdalta tai perustella tytäryhtiönsä käyttäytymistä tosiseikkojen tapahtuma-aikaan.

83 Vastauksessaan kantajan vastineeseen vastaaja lisää, ettei ARBED ole voinut tosissaan katsoa, ettei väitetiedoksianto, jossa ARBED mainitaan erittäin lukuisia kertoja joko TradeARBEDin tilalla (ks. 35, 37, 42, 67, 72, 77, 78, 82, 89, 98, 100, 114, 199, 210, 252, 254, 275, 276, 279, 281, 282, 283, 296, 297, 300 ja 344 perustelukappale) tai tytäryhtiönsä rinnalla (ks. 44, 49, 97, 203, 287, 291 ja 295 perustelukappale), koskisi ARBEDia. Vaikka useissa asiakirjoissa, joihin komissio on nojautunut TradeARBEDin tekemien rikkomisten toteennäyttämiseksi, toisaalta viitataan vain ARBEDiin, sen tytäryhtiö ei ole menettelyn missään vaiheessa kiistänyt tätä syyksilukemista. TradeARBED on komission mukaan siten epäsuorasti myöntänyt, että se on toiminut ARBEDin kanssa kuten yksi ainoa yritys ja huolehtinut koko konsernin puolustuksesta hallinnollisen menettelyn aikana. Viimeksi mainittua johtopäätöstä vahvistaa se, että ARBED on vastaajan mukaan usein itse vastannut komission TradeARBEDille osoittamiin tietojensaantipyyntöihin, ja se, että sen oikeudellisen yksikön edustajat ovat osallistuneet 11.1., 12.1., 13.1. ja 14.1.1993 järjestettyyn kuulemistilaisuuteen.

84 Komissio katsoo, että näissä olosuhteissa kantaja ei voi väittää, ettei sille ole annettu tilaisuutta esittää tehokkaasti näkemyksensä sitä vastaan esitettyjen väitteiden paikkansapitävyydestä ja merkityksellisyydestä.

85 Edellä mainitussa asiassa CB ja Europay vastaan komissio annetulla tuomiolla ei vastaajan mukaan ole tässä suhteessa merkitystä, koska asiassa ei ole kiistetty, että väitteiden tiedoksi antaminen TradeARBEDille on tapahtunut asianmukaisesti. Komissio katsoo, että mainittu väitetiedoksianto on siten säännönmukaisella tavalla tullut kantajan "sisäpiirin" tietoon asiassa 8/56, ALMA vastaan korkea viranomainen, 10.12.1957 annetussa tuomiossa (Kok. 1957, s. 179, s. 190) tarkoitetuin tavoin.

86 Vastaaja viittaa sen sijaan edellä mainitussa asiassa Orkem vastaan komissio annetun tuomion taustalla oleviin tosiseikkoihin; siinä yhteisöjen tuomioistuin ei ottanut kantaa kysymykseen, voidaanko asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tietojensaantipyynnön osoittamista tytäryhtiölle ja 11 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun päätöksen osoittamista emoyhtiölle pitää yrityksen samuuden käsitteen perusteella laillisena, vaan totesi pelkästään sen, että riidanalainen päätös oli annettu tiedoksi kantajalle ja että kantaja oli tosiasiallisesti tullut täysin tietoiseksi sitä edeltäneestä väitetiedoksiannosta. Komissio huomauttaa, että kyseisen asian kantajana ollut yritys oli käyttänyt samankaltaisia perusteluja kuin mihin ARBED on vedonnut nyt käsiteltävässä asiassa, ja lisää, että ARBED myöntää vastauskirjelmänsä 7 kohdassa, että "se ei ole voinut olla tietämättä sen tytäryhtiötä vastaan käynnistetystä menettelystä ja sillä on ollut tilaisuus saada tieto komission tytäryhtiölle osoittamasta väitetiedoksiannosta".

87 Komissio katsoo sitä paitsi maininneensa riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleessa selvästi syyt, joiden vuoksi sakko oli määrättävä ARBEDille eikä TradeARBEDille. Nämä maininnat täyttävät perustelujen riittävyyttä koskevan velvoitteen, kun kysymys on useita adressaatteja koskevista päätöksistä, joihin liittyy kilpailusääntöjen rikkomisesta johtuvan vastuun kohdentamisongelma, edellä mainitussa asiassa AWS Benelux vastaan komissio annetussa tuomiossa tarkoitetussa mielessä. Näiden perustelujen asianmukaisuutta vahvistaa myös edellä mainitussa asiassa CB ja Europay vastaan komissio annetun tuomion 26 kohta, jossa on komission mukaan hyväksytty, että komissio ottaa sakkojen määrää vahvistettaessa huomioon yritysten yhteenliittymän jäsenten liikevaihdon eikä yhteenliittymän omaa liikevaihtoa. Tässä tapauksessa vastaaja vetoaa siihen, että TradeARBEDin mahdollisuudet vaikuttaa teräspalkkimarkkinoihin muun muassa osallistumalla riidanalaisiin sopimuksiin ja menettelyihin ovat johtuneet välittömästi sen emoyhtiön suuresta tuotantomäärästä ja sitä vastaavasta liikevaihdosta, mutta tämä vaikutus ei tule näkyviin TradeARBEDin liikevaihdossa ottaen huomioon sen ARBEDille suorittamien jakelupalvelujen maksutapa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

88 Riidanalaisen päätöksen 322 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Erilaisiin sopimuksiin ja menettelyihin on osallistunut vain TradeARBED, mutta TradeARBED on myyntiyhtiö, joka jakelee etenkin teräspalkkeja emoyhtiönsä ARBED SA:n maksamaa palkkiota vastaan. TradeARBED saa palvelujensa vastineeksi vähäisen prosenttiosuuden myyntihinnasta. Yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi tämä päätös on osoitettu ARBED SA:lle, teräspalkkeja tuottavalle ARBED-konsernin yhtiölle, ja asianomaisten tuotteiden liikevaihto on ARBEDin eikä TradeARBEDin."

89 Tästä perustelukappaleesta ilmenee, että komission tarkoituksena on ollut TradeARBEDin erityisaseman huomioon ottamiseksi ja kysymyksessä olevien yritysten yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi kohdentaa kantajaan vastuu sen tytäryhtiön TradeARBEDin tekemistä kilpailusääntöjen rikkomisista määrittämällä kantaja riidanalaisen päätöksen adressaatiksi ja velvoittamalla se vastaavasti maksamaan sen oman liikevaihdon perusteella laskettu sakko.

90 Edellytyksistä, joilla vastuun tällainen kohdentaminen on perusteltua, on ensinnäkin syytä todeta, että samoin kuin EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan kielto, myös EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan kielto kohdistuu muun muassa "yrityksiin". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä (ks. em. asia Shell v. komissio, tuomion 312 kohta) seuraa, että EY:n perustamissopimuksen 85 artiklassa tarkoitettu yritys on määritettävä taloudelliseksi yksiköksi, jolla on erillinen organisaatio, joka muodostuu henkilöistä sekä aineellisista ja aineettomista tekijöistä ja jolla pysyvästi pyritään tiettyyn taloudelliseen päämäärään ja joka kykenee osallistumaan tässä määräyksessä tarkoitetun kilpailusääntöjen rikkomisen tekemiseen (ks. myös asia 170/83, Hydrotherm, tuomio 12.7.1984, Kok. 1984, s. 2999, 11 kohta sekä em. asia Viho v. komissio, tuomion 50 kohta, vahvistettu asiassa C-73/95 P, Viho v. komissio, 24.10.1996 annetulla tuomiolla, Kok. 1996, s. I-5457, 15—18 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asia on samoin myös EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklassa tarkoitetun käsitteen osalta.

91 On myös syytä huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön (asia 48/69, ICI v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 619, 132—135 kohta ja em. asia AEG-Telefunken v. komissio, tuomion 49 kohta) mukaan se, että tytäryhtiö on eri oikeushenkilö, ei riitä estämään sitä, että emoyhtiön katsottaisiin olevan vastuussa tytäryhtiönsä käyttäytymisestä erityisesti silloin, kun tytäryhtiö ei itsenäisesti määrää markkinakäyttäytymisestään vaan noudattaa lähinnä emoyhtiön sille antamia ohjeita.

92 Tässä tapauksessa TradeARBED on ARBEDin kokonaan omistama tytäryhtiö. Kantajan asianajaja on suullisessa käsittelyssä tarkentanut, että TradeARBED on myyntiyhtiö, joka myy ARBEDin tuottamia terästeollisuustuotteita, muun muassa teräspalkkeja. TradeARBED toimii joko komissionsaajana, jolloin ARBED laskuttaa myynnin suoraan asiakkaalta, tai myyntiedustajana, jolloin TradeARBED laskuttaa myynnin asiakkaalta ARBEDin lukuun. Kummassakin tapauksessa TradeARBED saa myyntituottoon perustuvan palkkion. Lisäksi on osoitettu, ettei TradeARBED määrää itsenäisesti käyttäytymistään yhteisön teräspalkkimarkkinoilla vaan noudattaa lähinnä kantajan sille antamia ohjeita.

93 Näin ollen ARBEDin ja sen tytäryhtiön TradeARBEDin on katsottava muodostavan perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa mielessä yhden ainoan yrityksen, ja komissiolla on ollut oikeus katsoa ensiksi mainitun olevan vastuussa viimeksi mainitun menettelystä.

94 Kysymyksestä, onko komissio loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia osoittamalla sille riidanalaisen päätöksen, jossa sille määrätään sen liikevaihdon perusteella laskettu sakko, vaikkei se ole aikaisemmin nimenomaisesti osoittanut sille väitetiedoksiantoa eikä edes ilmoittanut sille aikovansa kohdentaa siihen vastuun sen tytäryhtiön tekemistä kilpailusääntöjen rikkomisista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa toiseksi, että menettelyllisistä oikeuksista, joihin kantaja vetoaa, säädetään tässä tapauksessa EHTY:n perustamissopimuksen 36 artiklan ensimmäisessä kohdassa, jonka mukaan komission on ennen tässä sopimuksessa määrätyn taloudellisen seuraamuksen vahvistamista varattava sille, jota asia koskee, tilaisuus esittää huomautuksensa.

95 Kysymyksestä, onko ARBEDille tässä tapauksessa varattu tilaisuus esittää huomautuksensa ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, on todettava, ettei komissio ole hallinnollisen menettelyn aikana missään vaiheessa nimenomaisesti ilmoittanut kantajalle aikovansa katsoa sen olevan vastuussa väitetiedoksiannon kohteena olevan TradeARBEDin käyttäytymisestä ja aikovansa siksi määrätä sille sen oman liikevaihdon perusteella lasketun sakon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että tällainen laiminlyönti voi periaatteessa olla menettelyvirhe, jolla saatetaan loukata asianomaisen puolustautumisoikeuksia.

96 Tässä tapauksessa on kuitenkin todettava seuraava:

— TradeARBEDin tiloissa 16.1. ja 17.1.1991 suoritetun tarkastuksen jälkeen komissio lähetti tälle yhtiölle 9.7.1991 kirjeen, jossa tätä pyydettiin ilmoittamaan komissiolle joidenkin tuolloin takavarikoitujen asiakirjojen (asiakirjat 5482—5483) luottamuksellisuudesta, ja 24.7.1991 perustamissopimuksen 47 artiklan mukaisen tietopyynnön (asiakirjat 5484—5490), jossa yhtiötä pyydettiin muun muassa ilmoittamaan komissiolle, mihin teräspalkintuottajien kokouksiin se oli osallistunut vuosina 1984—1990, ja toimittamaan sille jokaisen kysymyksessä olevan kokouksen osanottajaluettelon sekä jäljennöksen näiden kokousten muistioista ja pöytäkirjoista;

— ARBED on 5.8.1991 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 5492) tunnustanut seuraavin sanoin vastaanottaneensa 24.7.1991 päivätyn tietopyynnön: "Vahvistamme vastaanottaneemme 30.7.1991 myyntiorganisaatiollemme TradeARBEDille osoitetun 24.7. päivätyn nimenomaisen tietopyyntönne"; ARBED on pyytänyt tähän pyyntöön vastaamiseen annetun määräajan pidentämistä siksi, että tietopyyntöön vastaaminen edellytti yksityiskohtaisia tutkimuksia ja henkilöt, joiden piti ARBEDissa selvittää tätä asiaa, eivät lomakauden vuoksi olleet työpaikallaan;

— TradeARBED on 9.8.1991 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 5494) vastannut komission edellä mainittuun 9.7.1991 päivättyyn kirjeeseen;

— ARBED on 16.9. ja 26.9.1991 päivätyillä kirjeillä (asiakirjat 5495 ja 5499—5500) vastannut 24.7.1991 päivättyyn tietopyyntöön tyhjentävästi; näissä kirjeissä ARBED nimittää TradeARBEDia joko omaksi myyntiorganisaatiokseen TradeARBEDiksi tai omaksi myyntiorganisaatiokseen;

— ARBED on samoin vastannut 26.9.1991 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 5499) komission TradeARBEDille lähettämään 23.9.1991 päivättyyn kirjeeseen (asiakirja 5498);

— komission väitteet on annettu tiedoksi TradeARBEDille 6.5.1992 päivätyllä kirjeellä (asiakirjat 8086—8088), jossa on pyydetty tietoja sen liikevaihdosta (EHTY-tuotteiden kokonaismyynti ja teräspalkkien kokonaismyynti yhteisössä vuosina 1986—1990); TradeARBED on 8.5.1992 tunnustanut vastaanottaneensa sen (asiakirja 8083);

— Kantajan asianajaja on 3.6.1992 lähettänyt kilpailusta vastaavan pääosaston (PO IV) pääjohtajalle Ehlermannille seuraavansisältöisen kirjeen (asiakirja 8089—8090);

"Kirjoitan Teille ARBED-yhtiön, joka on yksi otsikossa mainittua asiaa koskevan väitetiedoksiannon adressaateista, avustajana.

[— —]

Pyydämme kohteliaimmin, että Te vahvistaisitte meille, että [väitetiedoksiannossa mainitut asiakirjat] on katsottava sellaisiksi, että asiakkaallamme on oikeus tutustua niihin."

— kantajan asianajaja on Ehlermannille lähettämässään 15.6.1992 päivätyssä kirjeessä pyytänyt "TradeARBED-yhtiön nimissä" väitetiedoksiantoon vastaamiseen annetun määräajan pidentämistä (asiakirja 8091); komissio on vastannut siihen 26.6.1992 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 8092);

— PO IV:n johtaja Temple Lang on 30.6.1992 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 8093) vastannut kantajan asianajajan 3.6.1992 päivättyyn kirjeeseen seuraavasti:

"Ehlermann kiittää Teitä 3.6. päivätystä kirjeestänne, johon hän on pyytänyt minua vastaamaan.

Vahvistan, että asiakirjat, joihin viittaatte kirjeenne liitteessä, voidaan katsoa sellaisiksi, että TradeARBED-yhtiöllä on oikeus tutustua niihin. Tältä osin katson aiheelliseksi huomauttaa, että väitetiedoksianto on osoitettu kyseiselle yhtiölle (eikä emoyhtiö ARBEDille)";

— TradeARBED on vastannut väitetiedoksiantoon siten, että vastauksen saatteena on ollut kantajan asianajajan 3.8.1992 päivätty kirje, ja pyytänyt, että sitä kuullaan kuulemistilaisuudessa;

— kantajan asianajaja on 6.8.1992 päivätyllä kirjeellä (asiakirjat 8203—8204) ilmoittanut komissiolle Ehlermannin 6.5.1992 päivätyssä kirjeessä pyydetyt tiedot TradeARBEDin liikevaihdosta;

— vain TradeARBED kutsuttiin 11.1., 12.1., 13.1. ja 14.1.1993 järjestettyyn hallinnolliseen kuulemistilaisuuteen, jossa sitä avusti muun muassa kaksi ARBEDin oikeudellisen yksikön edustajaa;

— komissio on 23.9.1993 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 8341) pyytänyt kantajan asianajajaa lähettämään sille eräitä tietoja "ARBED-konsernin" liikevaihdosta (EHTY-tuotteiden kokonaismyynti ja teräspalkkien kokonaismyynti yhteisössä kunakin vuonna 1986—1990);

— kantajan asianajaja on 29.9.1993 ARBEDin avustajana lähettänyt komissiolle seuraavansisältöisen telefax-sanoman (asiakirja 8342):

"Viittaan Teidän 23.9. päivättyyn kirjeeseenne otsikossa mainitussa ARBED-konsernin liikevaihtoa koskevassa asiassa.

Oletamme, että pyyntönne koskee vuosia 1986—1990, kuten meille aikaisemmin lähetetty TradeARBEDin liikevaihtoa koskeva pyyntö.

Pyydämme kuitenkin kohteliaimmin, että voisitte vahvistaa meille tämän seikan.";

— komissio on 30.9.1993 päivätyllä telefax-sanomalla (asiakirja 8343) vahvistanut kantajan asianajajalle, että sen pyyntö koski nimenomaan ARBED-konsernin liikevaihtoa vuosina 1986—1990;

— tiedot ARBEDin liikevaihdosta on ilmoitettu komissiolle kantajan asianajajan 5.10.1993 päivätyllä kirjeellä;

— komissio on 26.11.1993 lähettänyt ARBEDin lakiasiainosastolle kirjeen, jossa se on kehottanut sitä vahvistamaan edellä mainitut tiedot ja ilmoittamaan sille lisäksi ARBEDin toteutuneet myyntiluvut EHTY:ssä vuoden 1993 tammikuusta syyskuuhun sekä arvion myyntiluvuistaan EHTY:ssä vuonna 1993 (asiakirja 8348); tähän kirjeeseen on vastattu 7.12.1993 päivätyllä kirjeellä (asiakirja 8349).

97 Kaikesta edellä todetusta ilmenee muun muassa, että: a) komission TradeARBEDille osoittamiin tietopyyntöihin on vastannut milloin ARBED, milloin TradeARBED; b) ARBED on pitänyt TradeARBEDia pelkästään "myyntiorganisaationaan"; c) ARBED on omasta aloitteestaan katsonut olevansa väitetiedoksiannon vastaanottaja, vaikka väitteet on nimenomaan annettu tiedoksi TradeARBEDille, se on tullut täysin tietoiseksi väitetiedoksiannosta ja valtuuttanut asianajajan valvomaan etujaan; d) kantajan asianajaja on esiintynyt milloin ARBEDin, milloin TradeARBEDin avustajana ja e) ARBEDia on kehotettu ilmoittamaan komissiolle eräitä tietoja väitetiedoksiannossa tarkoitetuista tuotteista ja siinä tarkoitetulta rikkomisajalta kertyneestä liikevaihdostaan.

98 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo sen vuoksi, että koko hallinnollisen menettelyn ajan on ollut olemassa epäselvyyttä ARBED- ja TradeARBED-yhtiöiden roolista ja vastuusta sekä asian aineellisoikeudellisten kysymysten (ks. myös komission asiakirja-aineiston useat asiakirjat, joissa viitataan toisinaan ARBEDiin, toisinaan TradeARBEDiin, toisinaan molempiin yhtiöihin) että menettelyseikkojen osalta. On syytä korostaa, että tämä epäselvyys on jatkunut

ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen käsittelyyn asti, koska kantaja on kannekirjelmän 1 kohdassa (sivu 3) selittänyt, että se itse (eikä TradeARBED) oli vastannut 3.8.1992 väitetiedoksiantoon (tämä kirjoitusvirheeksi luokiteltu väite on korjattu kantajan asianajajan 8.4.1994 päivätyllä oikaisukirjelmällä).

99 Tämän sekaannuksen vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo myös, että väitetiedoksianto on ilman muuta saapunut ARBEDin sisäpiiriin, että ARBED on alusta lähtien pitänyt selvänä, että komissio katsoo sen olevan vastuussa tytäryhtiönsä TradeARBEDin menettelystä ja että se ei siten ole voinut tosissaan olettaa, että sakon, jonka se voisi lopulta joutua maksamaan perustamissopimuksen 65 artiklan määräyksen alaisena yrityksenä, määrä vahvistettaisiin pelkästään TradeARBEDin liikevaihdon perusteella (ks. myös väitetiedoksiannon 12 perustelukappale, jossa viitataan ARBED-konsernin liikevaihtoon). Se on lisäksi saanut vahvistuksen siitä sen omaa liikevaihtoa koskevassa tietopyynnössä.

100 Sitä paitsi ARBEDille on varattu tilaisuus esittää huomautuksensa niiden väitteiden johdosta, jotka komissio aikoi hyväksyä TradeARBEDia vastaan, sekä tytäryhtiönsä välityksellä että sen lakiasiainosaston kahden toimihenkilön osallistumisella hallinnolliseen kuulemistilaisuuteen; heitä on tällöin avustanut asianajaja, joka on edellä mainittujen asiakirjojen mukaan edustanut molempia yhtiöitä. Sillä on myös ollut tilaisuus esittää huomautuksensa komission aikomasta vastuun kohdentamisesta sen liikevaihtoa koskevan tietopyynnön yhteydessä. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo katsonut, ettei kantaja ole voinut tulkita tätä pyyntöä muutoin kuin siten, että se osoittaa komission aikovan katsoa sen olevan vastuussa TradeARBEDin menettelystä.

101 Ottaen lisäksi huomioon kaikki asiassa ilmenneet seikat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että Temple Langin 30.6.1992 päivätty kirje, jossa korostetaan, ettei ARBED ollut väitetiedoksiannon adressaatti, ja jossa tällä perusteella nähtävästi evätään ARBEDiltä oikeus tutustua asiakirja-aineistoon, niin valitettavaa kuin se onkin, ei kuitenkaan ole tosiasiallisesti loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia, eikä kantaja sitä paitsi ole vedonnut mihinkään kanneperusteeseen, joka koskisi nimenomaan tätä epäämistä.

102 Kaikki käsiteltävässä asiassa ilmenneet erityisolosuhteet huomioon ottaen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo sen vuoksi, ettei tällainen menettelyvirhe anna aihetta riidanalaisen päätöksen kumoamiseen kantajaa koskevalta osalta.

[— —]

Toissijainen vaatimus riidanalaisen päätöksen 4 artiklan kumoamisesta tai ainakin sakon määrän alentamisesta

[— —]

Kantajalle lisähintojen yhtenäistämisestä määrätyn sakon korotus

618 Komission oikeudenkäynnin aikana toimittamista yksityiskohtaisista selvityksistä ilmenee, että kantajalle lisähintojen yhtenäistämisestä määrättyä sakkoa on korotettu 10 prosentilla sen huomioon ottamiseksi, että kantajan tytäryhtiö TradeARBED oli ehdottanut tätä yhtenäistämistä.

619 On todettava, ettei tätä raskauttavaa seikkaa ole mainittu riidanalaisen päätöksen missään kohdassa ja että siihen on ensimmäisen kerran viitattu vastaajan 19.1.1998 päivätyssä vastauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin. Riidanalainen päätös on siten tältä osin täysin perustelematon.

620 Riidanalaisen päätöksen 4 artikla on sen vuoksi kumottava siltä osin kuin siinä on määrätty kantajalle sakon korotus rangaistukseksi siitä, että TradeARBED on toiminut aloitteentekijänä lisähintojen yhtenäistämisessä.

[— —]

TradeARBEDin väitetty yhteistyö komission kanssa hallinnollisen menettelyn aikana

664 Väitteestä, jonka mukaan TradeARBED on komission suorittaman tutkinnan aikana osoittanut "täydellistä yhteistyöhalua", on ensinnäkin todettava, että kantaja on 26.9.1991 päivätyssä vastauksessaan TradeARBEDille osoitettuun perustamissopimuksen 47 artiklan mukaiseen tietopyyntöön esiintynyt tytäryhtiönsä nimissä ja väittänyt, ettei sillä ole hallussaan ainoatakaan komission pyynnössä tarkoitettua teräspalkkikomitean ja Eurofer/Scandinavie-ryhmän kokousten osanottajaluetteloa eikä ainoatakaan muistiota, pöytäkirjaa tai raporttia eräistä kysymyksessä olevista kokouksista, vaikka oikeudenkäyntiaineisto vahvistaa, että TradeARBED vastaanotti sellaisia asiakirjoja säännöllisesti.

665 On syytä huomauttaa myös, ettei TradeARBED ole vastauksessaan väitetiedoksiantoon myöntänyt oikeaksi ainoatakaan sitä vastaan esitettyä väitettä, lukuun ottamatta sen osallistumista kysymyksessä oleviin kokouksiin.

666 Komissio on aiheellisesti katsonut, että TradeARBED ei ole tällä tavalla vastatessaan toiminut siten, että sakon alentaminen olisi ollut perusteltua hallinnollisessa menettelyssä harjoitetun yhteistyön vuoksi. Alennuksen myöntäminen tästä syystä on perusteltua vain, jos komissio on yrityksen käyttäytymisen

vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin ja mahdollisesti saada sen loppumaan (ks. asia T-308/94, Cascades v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-925, 255 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

[— —]

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täyden harkintavaltansa nojalla tekemä ratkaisu

668 On syytä muistuttaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo kumonnut riidanalaisen päätöksen 1 artiklan siltä osin kuin siinä on todettu TradeARBEDin osallistuneen Italian markkinoiden jakamisesta tehtyyn sopimukseen (ks. edellä 448 kohta). Komission tästä kilpailusääntöjen rikkomisesta määräämä sakko on arvioitu 84 400 ecuksi.

669 Edellä 472 kohdassa [3] esitetyistä syistä on lisäksi poistettava Tanskan markkinoiden hintojen vahvistamista koskevasta kilpailusääntöjen rikkomisesta määrätyn sakon laskemisperusteista 1.7.1988 ja 31.12.1988 välinen aika, minkä vuoksi sakkoa on kantajan osalta alennettava komission käyttämän laskentatavan mukaisesti 20 100 eculla.

670 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä esitetyistä syistä myös kumonnut kantajalle määrättyyn sakkoon sen vuoksi, että TradeARBEDin väitettiin toimineen aloitteentekijänä lisähintojen yhtenäistämisessä, tehdyn korotuksen (edellä 621 kohta). Komissio oli määrittänyt tämän korotuksen suuruudeksi 100 500 ecua.

3 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 451 kohta.

671 Edellä esitetyistä syistä (629 kohta ja sitä seuraavat kohdat)[4] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo lopuksi, että hintojen vahvistamista koskevista sopimuksista ja yhdenmukaistetuista menettelytavoista määrätyn sakon kokonaismäärää on alennettava 15 prosentilla, koska komissio on jossain määrin yliarvioinut todettujen kilpailusääntöjen rikkomisten kilpailunvastaisia vaikutuksia. Ottaen huomioon jo mainitut vähennykset Tanskan markkinoita koskevien hintasopimusten osalta tämän vähennyksen määrä on komission käyttämän laskentatavan mukaan 953 500 ecua.

672 Komission laskentatapaa noudattaen kantajalle määrättyä sakkoa olisi siten alennettava 1 158 500 eculla.

673 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa sakon määrän täyttä harkintavaltaansa käyttäen, kyseessä ei ole täsmällinen aritmeettinen laskutoimitus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei myöskään ole sidottu komission laskutoimituksiin, vaan sen on suoritettava oma arviointinsa ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat.

674 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komission sakkojen tason vahvistamisessa noudattamat yleiset lähtökohdat (edellä 591 kohta ja sitä seuraavat kohdat)[5] ovat asiassa ilmenneiden seikkojen perusteella asianmukaiset. Perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti kiellettyä hintojen vahvistamista ja markkinoiden jakamista on nimittäin pidettävä erityisen vakavina kilpailusääntöjen rikkomisina, koska ne vaikuttavat suoraan kyseisillä markkinoilla vallitsevan kilpailun olennaisiin parametreihin. Myös luottamuksellisten tietojen vaihtojärjestelmillä, joihin TradeARBEDin on katsottu osallistuneen, on ollut markkinoiden jakamiseen vakiintuneen kaupankäynnin mukaisesti rinnastettava tarkoitus. Kaikki nämä sakkoa vahvistettaessa huomioon otetut kilpailusääntöjen rikkomiset on tehty kriisimääräysten voimassaolon päätyttyä ja yritysten saatua aikaisemmin asianmukaiset varoitukset. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, kysymyksessä olevien sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen yleinen tarkoitus on ollut estää tai vääristää nimenomaan paluuta tavanomaiseen kilpailuun, joka oli olennaista kriisimääräysten voimassaolon päättymiselle. Yritykset ovat lisäksi olleet tietoisia menettelynsä laittomuudesta ja tietoisesti salanneet sen komissiolta.

4 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 640 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

5 — Ks. asia Thyssen v. komissio (T-141/94, Kok. 1999, s. II-347), tuomion 577 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

675 Ottaen huomioon kaikki edellä esitetyt seikat ja sen, että tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) on tullut voimaan 1.1.1999, sakon määrä on vahvistettava 10 000 000 euroksi.

[— —]

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Eurooppalaisten teräspalkintuottajien välisiä sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja koskevan, EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY 1 artikla kumotaan siltä osin kuin siinä on katsottu kantajan olevan vastuussa siitä, että sen tytäryhtiö TradeARBED on osallistunut kolmen kuukauden ajan Italian markkinoiden jakamisesta tehtyyn sopimukseen.**

2) **Päätöksen 94/215/EHTY 4 artiklassa kantajalle määrätyn sakon määrä vahvistetaan 10 000 000 euroksi.**

3) **Kanne hylätään muilta osin.**

4) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan neljä viidesosaa vastaajan oikeudenkäyntikuluista. Vastaaja vastaa yhdestä viidesosasta omia oikeudenkäyntikulujaan.**

Bellamy Potocki Pirrung

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä maaliskuuta 1999.

H. Jung

kirjaaja

C. W. Bellamy

laajennetun toisen jaoston puheenjohtaja